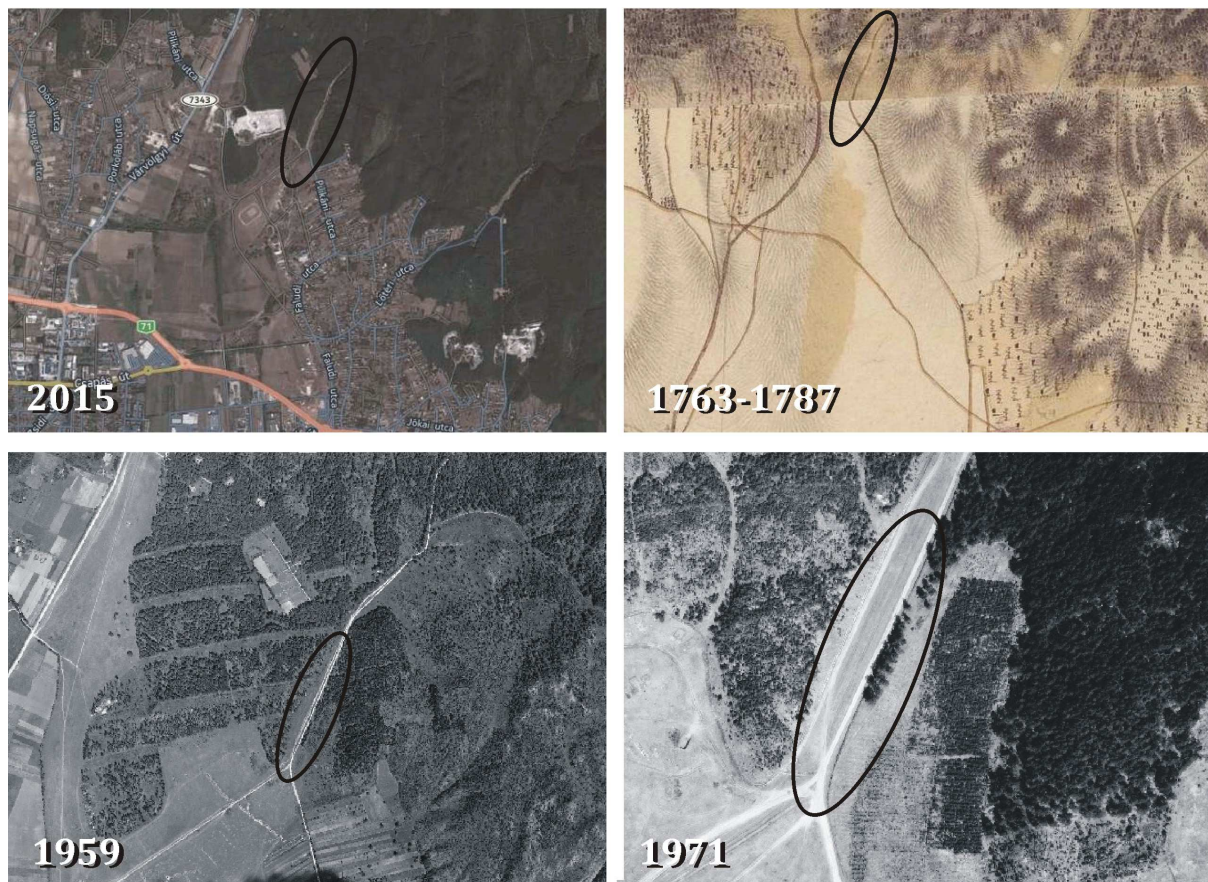

BÓDIS J. (2016): Az adriai sallangvirág (*Himantoglossum adriaticum*) magyarországi állományai és lelőhelyeik tájhasználatának története / Hungarian localities of *Himantoglossum adriaticum* and its land-use history. – *Kitaibelia* 22 (1): 84–94.
(DOI: 10.17542/kit.22.84)

1. Elektronikus melléklet – Electronic Appendix 1.

Keszthelyi-hegység: Pilikán-Szoroshadi út

2. ábra. A Keszthelyi-hegység legnagyobb sallangvirág állományának déli részét jelölik az ellipszisek. Az erdők északabbra kezdődtek az I. Katonai Felmérés [1] idején, mint napjainkban, a településhez közelebb eső dombok legelők voltak, a környéken sok szőlőhegy volt (1784). Az 1959-ben készült légifotón [4] jól látszik, hogy a dolomitrögökre, az egykori legelők helyére fekete fenyőt ültettek. Az 1971-es légifotón [4] a különböző korú fenyőültetvények és a homokkal bélelt völgyaljra telepített tölgyes (az úttól keletre) is jól kivehető.

Fig. 2. Ellipses show the south part of the largest Adriatic lizard orchid population in Keszthely Hills. Grasslands were larger during the First Military Survey (1784) than today. There were pastures on the dolomite hills nearby the settlements and large areas were used as vineyards [1]. On the aerial photo of 1959, black pine forest can be seen on the area of earlier grasslands [4]. On the aerial photo of the same area from 1971 [4].

Sümeg–Tapolcai-hát: nyirádi út és Úrbéri Erdésház

3. ábra. 1966: a nyirádi út azon szakasza, ahol ma a sallangvirágok nőnek, láthatóan napsütötte, ligetes erdők és fiatal ültetvények által határolt [4].

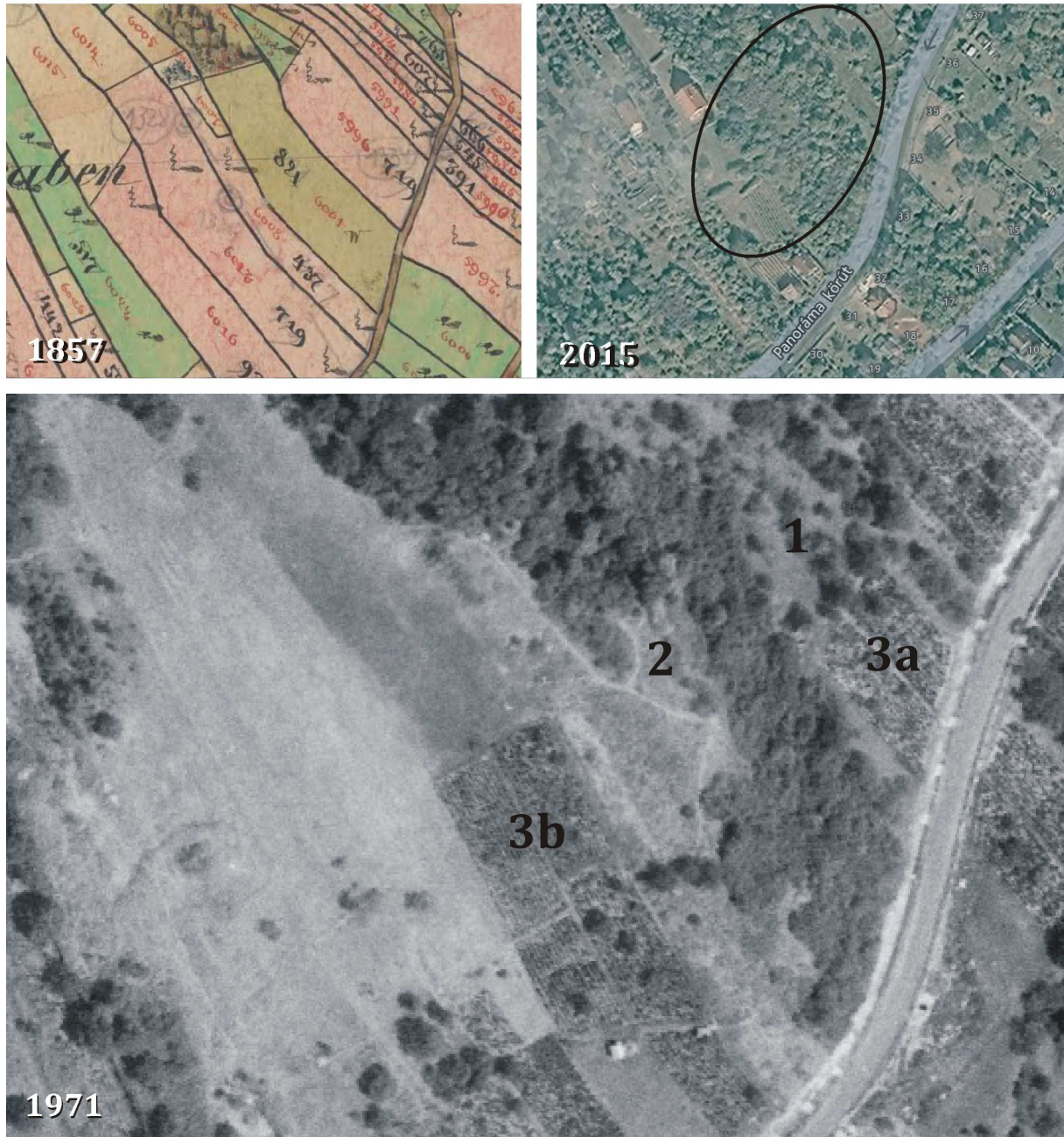
Fig. 3. 1966: the part of the road to Nyirád, where lizard orchids are growing today with sunny grasslands and young plantations on both sides [4].

4. ábra. A Sümeg és Tapolca közti „erdei út”, valóban sűrű erdőt vágott át (balra, I. Katonai Felmérés) [1], melyben a II. Katonai Felmérés idején (jobbra) [2] már jelölik a későbbi erdészháznak is helyet adó tisztást.

Fig. 4. The local name of the road between Sümeg and Tapolca is 'forest road', which really run through dense forest in the time of the First Military Survey (left) [1], The Second Military Survey (right) signed the clearing which is an important terrain of the lizard orchids today [2].

Kőszegi-hegység: Szabó-hegy

5. ábra. A kőszegi Szabó-hegy a város egykori szőlőhegye. Fent, bal oldalon, az 1857-es kataszteri térképen [3] (barnás)zölddel a gyepes, rózsaszínnel a szőlők, sárgás színnel a szőlőparcellák feletti sík, szántóföldként művelhető területek. A déli lejtőkön a sziklával, meredek letörésekkel tarkított parcellák maradtak gyep művelési ágban. A jobb oldali légifotó a jelenlegi helyzetet [4], s a faj előfordulási területét mutatja. Az 1971-ben készült légifotón [4] a számok a mostani sallangvirág előfordulásokat mutatják, aszerint, hogy milyen élőhely volt a fotó készítése idején a terület. 1: gyümölcsös (most is az), 2: gyep (most sűrű cserjés), 3: szőlő (3a: most nyírt gyep, 3b: kaszált magaskórós).

Fig. 5. The Szabó Hill was the vineyard of Kőszeg. Above to the left on the cadastral map (1857) [3] the grasslands are green, vine parcels are pink, flat, arable fields are yellowish. On the south slopes only the rocky areas remained grasslands. Above to the right the aerial map [4] shows the recent habitat of the lizard orchid. On the aerial photo from 1971 [4] the numbers show the usage of the recent localities in that time. 1: orchard (same now), 2: grassland (now dense scrub), 3: grape parcel (3a: now grassland, regularly mowed; 3b: now tall-herb vegetation, rarely mowed).

Bakony: Nagytevel

6. ábra. A nagyteveli (Bakony) területen ott találjuk a sallangvirágokat [5], ahol az I. Katonai Felmérés (1783) szőlőket jelöl [1]. A bal felső műhold fotón lévő számok az alatta lévő ábrákon bemutatott részletek helyét jelölik. A kataszteri felmérések térképlapjai [3] megerősítik, hogy a sallangvirágok egykori szőlőparcellák helyén nőnek (a 3. részterületen ellipszissel jelölve a mai élőhely, mely csakis a szőlőparlagok helyére korlátozódik). A parcellákat egykor elválasztó kőrákások (obalák) vonalát cserjesávok rajzolják ki a műhold felvételeken.

Fig. 6. The lizard orchids are growing on Nagytevel (Bakony Hills) where vineyards were during the First Military Survey (1783) [1]. The numbers on the satellite images (above, left) [5] mark the localities of the figures below. The sheets of the cadastral map [3] also indicate vine parcels on the recent localities of *H. adriaticum*. Ellipse reflects the exact location of the lizard orchid. The line of shrubs illustrates the late borderlines of the parcels.

Harkai-kúp

7. ábra. A Harkai-kúp azon része, ahol most a sallangvirágok vannak (ellipszissel jelölve), szőlőterület volt 1857-ben [2]. Vonal jelöli a szőlők egykori kiterjedésének határát. 1973-ban sem volt már szőlő [4] a Harkai-kúp azon foltjain, ahol ma erősen becsерjesedett növényzetben és a még megmaradt csekély termőrétegű, meredek oldalakban nőnek a sallangvirágok. Az egykori szőlőparcellákra utalnak a sűrű növényzetben fellelhető obalák.

Fig. 7. That part of Harka Hill, where lizard orchids grow today (marked with ellipse), was vineyard in 1857 [2]. The line indicates the border of the vine parcels. There was no vine parcel in 1973 [4] where lizard orchids grow under the dense scrub today.